

L'abandonament escolar a secundària

Radiografia
d'un estancament

Adrián Zancajo
Carlos Bueno

 equitat.org
educació · recerca · acció

Adrián Zancajo

Investigador Ramón y Cajal al Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona. Els seus àmbits d'especialització són la política educativa, les desigualtats i la planificació educativa.

Carlos Bueno

Investigador predoctoral INPhINIT al Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona. Els seus àmbits de treball i d'interès són l'equitat, la planificació i la política educativa des d'una perspectiva comparada.

Primera edició: maig de 2026

Autoria: Adrián Zancajo i Carlos Bueno

Edició: Bonal·letra Alcompàs

Cap de publicacions: Anna Sadurní

Cap de projectes: Elena Sintès

Disseny de coberta: Relevance

Fotografia de la coberta: Jordi Ferré

Maquetació: Reverté-Aguilar

© Fundació Equitat.org 2026

ISBN: 979-13-990318-1-2

Girona, 34, interior

08010 Barcelona

fundacio@equitat.org

<https://www.equitat.org/>

Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència Creative Commons **Reconeixement 4.0 Internacional (CC BY 4.0)**, llevat que en algun material indiquem el contrari. Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear els continguts propis d'aquesta publicació, per a qualsevol finalitat, inclosa la comercial. Només us demanem que reconegueu l'autoria de la creació original.

L'abandonament escolar prematur continua sent un dels principals reptes del sistema educatiu català. Prova d'això és la presentació el passat novembre del «Pla d'acció contra l'abandonament escolar prematur» per part del Departament d'Educació i Formació Professional. Aquest pla recull un seguit de mesures, agrupades en 10 estratègies o pilars, per reduir el percentatge d'alumnat que cada curs abandona la seva trajectòria escolar sense haver assolit, com a mínim, un títol d'educació secundària postobligatòria.¹ Una condició necessària per a l'èxit d'una política pública de reducció de l'abandonament escolar és disposar d'un diagnòstic detallat sobre el moment en què es produeix l'abandonament dels estudis que dona lloc a l'Abandonament Escolar Prematur (AEP),² i també sobre quins grups d'alumnat i quins centres educatius són els més afectats per aquest fenomen. En canvi, el Departament d'Educació i Formació Professional continua sense disposar d'una eina de diagnòstic sòlida i que permeti realitzar un seguiment acurat de l'abandonament escolar a les diferents etapes educatives. Aquesta eina no és només imprescindible per assegurar l'efectivitat de les mesures de lluita contra l'abandonament, sinó que la seva actualització constant ha de ser un element bàsic per a la seva avaluació i ajust.

És especialment rellevant tenir en compte que Catalunya es troba en un moment en què l'evidència i les eines diagnòstiques són més imprescindibles que mai. Després d'un període de reducció molt significativa de l'AEP a partir de la crisi econòmica de 2008, en els darrers anys s'ha produït un estancament de la taxa d'AEP. Com a mínim des de l'any 2021, l'AEP s'ha mantingut relativament estable sense que s'hagi experimentat una reducció significativa. Aquest abandonament «estructural» o «cronificat» requereix el desplegament de polítiques i intervencions capaces d'atendre les necessitats específiques d'un conjunt de joves que encara decideixen abandonar els estudis sense un nivell de qualificació mínim.

L'objectiu principal d'aquest document és elaborar una diagnosi de l'abandonament escolar a l'educació secundària a Catalunya que permeti informar i contribuir a la presa de decisions relacionades amb les polítiques i intervencions de lluita contra l'abandonament escolar.

Aquesta diagnosi s'ha realitzat a partir de l'actualització dels principals indicadors d'abandonament a l'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i a l'educació secundària postobligatòria (Batxillerat i Cicles Formatius de Grau Mitjà) inclosos en els informes sobre aquesta qüestió publicats per la Fundació Bofill el 2023 i el 2025.³ Els indicadors s'han construït a partir de les dades del Registre d'Alumnes de Catalunya (RALC) des del curs 2016/2017 fins al curs 2023/2024, cedides pel Departament d'Educació i Formació Professional. Més enllà dels percentatges globals d'abandonament, l'anàlisi també presenta l'evolució de les desigualtats segons el sexe, la nacionalitat i la condició NESE de l'alumnat, així com la distribució de l'abandonament escolar en el conjunt de centres de Catalunya. Tot plegat pretén oferir una visió sintètica però global de l'evolució de l'abandonament a l'educació secundària.

El document s'estructura en quatre apartats. En el primer, s'analitza l'evolució del percentatge d'abandonament en els diferents nivells i en totes les opcions formatives d'educació secundària obligatòria i postobligatòria. El segon apartat està dedicat a aprofundir en les desigualtats sociodemogràfiques vinculades a l'abandonament escolar. En el tercer, es presenta la distribució de l'abandonament escolar per centres. Finalment, el document sintetitza les principals conclusions de l'anàlisi i les recomanacions de política pública.

1 <https://www.equitat.org/blog/llums-i-ombres-del-pla-d-accio-del-govern-contra-l-abandonament-escolar>

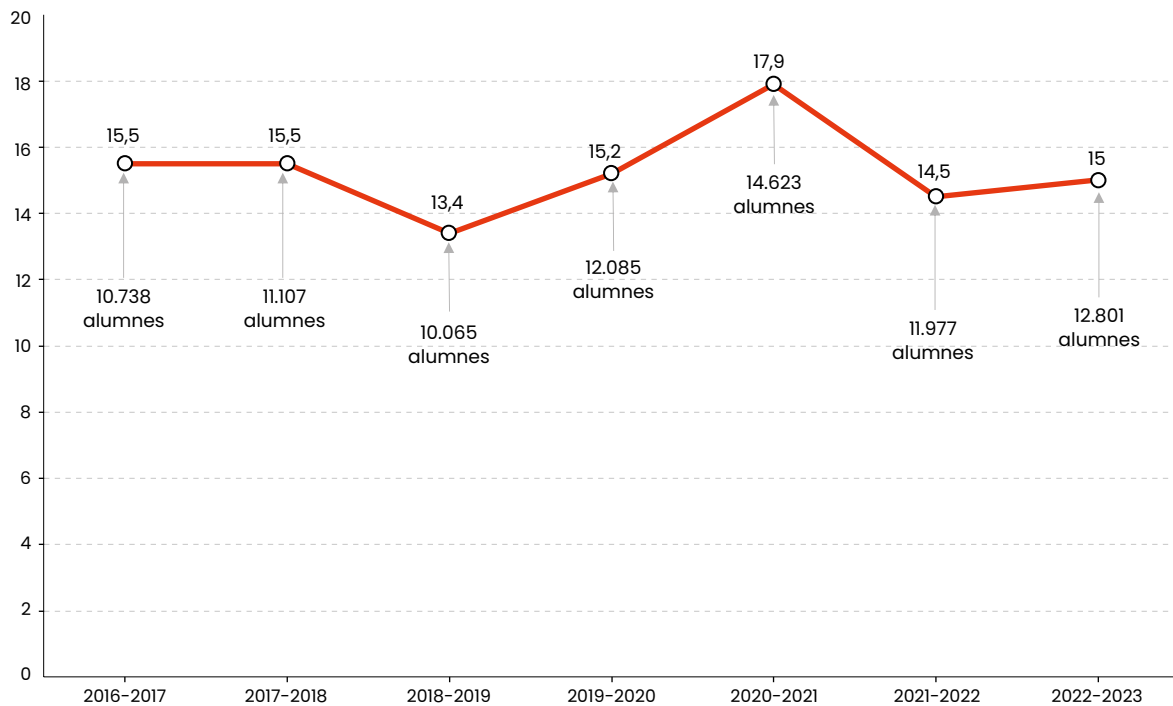
2 L'indicador d'Abandonament Escolar Prematur (AEP) es calcula com el percentatge de joves d'entre 18 i 24 anys que, com a màxim, han assolit l'ESO i que no es troben estudiant. Aquest indicador s'estima a partir de les dades de l'Enquesta de Població Activa.

3 Ens referim a: Zancajo, A. i Bueno, C. (2023). *L'abandonament a 4t d'ESO: les desigualtats en la transició a l'educació postobligatòria*. Fundació Bofill. I a: Zancajo, A. i Bueno, C. (2025). *L'abandonament al batxillerat i als cicles formatius de grau mitjà*. Fundació Bofill.

L'abandonament a l'educació obligatòria i postobligatòria

En el cas de l'abandonament a 4t d'ESO (Gràfic 1), s'observa un cert estancament, a excepció del curs 2020/2021. A la majoria dels cursos escolars, entre un 15 % i un 15,5 % de l'alumnat va abandonar. En termes absoluts, aquests percentatges representen entre 11.000 i 12.000 alumnes en funció de la grandària de cada cohort. L'únic canvi en aquesta tendència s'observa en el curs immediatament posterior a l'esclat de la crisi de la Covid-19 (2020-2021), en què el percentatge d'abandonament es va incrementar fins al 17,9 %, arribant gairebé als 15.000 alumnes. Com s'ha observat en altres indicadors educatius, l'increment de l'abandonament en aquest curs escolar es podria explicar per les conseqüències socioemocionals i educatives de la pandèmia, així com per la situació d'excepcionalitat en què va transcórrer una bona part del curs escolar. **En els dos darrers cursos amb dades disponibles (2021/2022 i 2022/2023) el percentatge d'alumnat que no transita a l'educació secundària postobligatòria se situa en nivells molt similars als de l'inici de la sèrie, cosa que indica un clar estancament de l'abandonament escolar a 4t d'ESO.**

Gràfic 1. Percentatge d'abandonament a 4t d'ESO i nombre total d'alumnat que abandona, 2016/2017 - 2022/2023

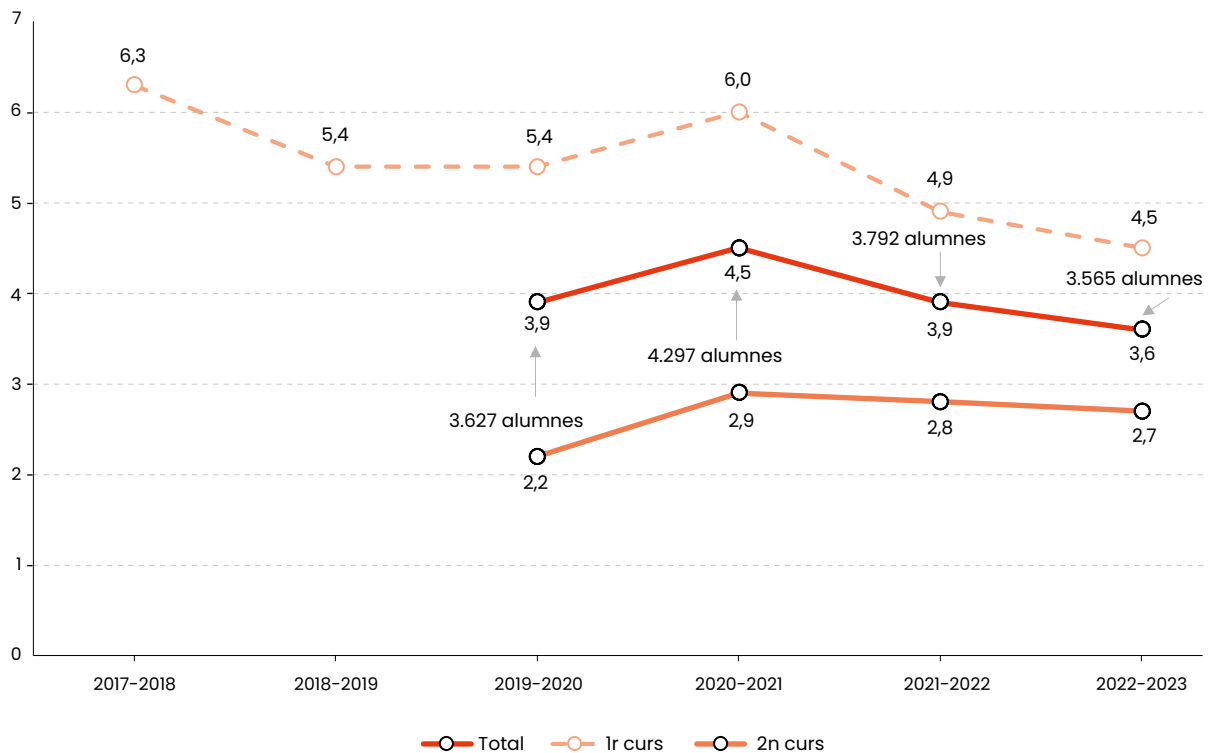

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

Al batxillerat⁴ (Gràfic 2) s'observa també un estancament de l'abandonament en termes globals. En el conjunt d'aquest nivell educatiu, l'abandonament s'ha mantingut entre el 3,6 % i el 3,9 %, amb l'excepció del curs 2020/2021, que es va enfilars fins al 4,5 %, un augment, en termes relatius, similar al que s'observava a 4t d'ESO. Aquests percentatges d'abandonament impliquen que més de 3.500 alumnes abandonen cada any aquests estudis.

Tot i que l'abandonament a 1r es va reduir significativament entre els cursos 2016/2017 i 2018/2019, en els darrers cursos la proporció d'alumnat que decideix abandonar els estudis s'ha mantingut estable tant a 1r com a 2n curs. Alhora, es manté el patró que s'apuntava a l'informe de l'any 2025 en què l'abandonament a 1r gairebé duplica el de 2n. **Per tant, l'abandonament al batxillerat es concentra principalment entre aquell alumnat que, havent cursat el 1r curs, decideix deixar els estudis.** Cal tenir en compte que en el càlcul de l'abandonament no es té en compte l'alumnat que decideix canviar d'opció formativa cap a un CFGM.

Gràfic 2. Taxa d'abandonament a batxillerat, 2017/2018 - 2022/2023

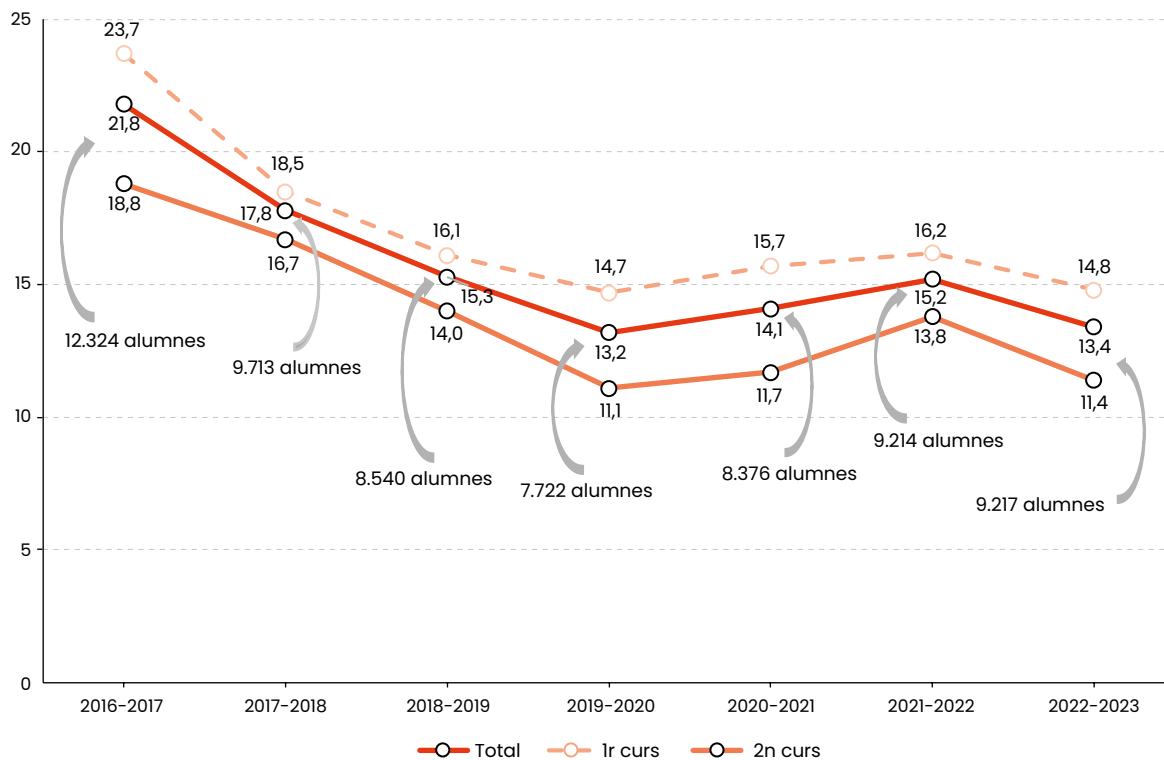

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

Finalment, **als CFGM (Gràfic 3) s'observa, de nou, una tendència d'estancament de l'abandonament des del curs 2019/2020 després d'un període previ de reducció.** Entre els cursos 2016/2017 i 2019/2020 l'abandonament en aquesta opció formativa es va reduir del 21,8 % fins a un mínim històric del 13,2 %. En canvi, a partir de 2019/2020 l'abandonament s'ha mantingut relativament estable, fluctuant entre el 13,2 % i el 15,2 %. En aquest darrer període, aquests percentatges d'abandonament es tradueixen en el fet que entre 8.000 i 9.000 alumnes abandonen aquest nivell educatiu cada any. Com en el cas del batxillerat, l'abandonament a 1r és superior al de 2n, però en aquest cas les diferències són molt més reduïdes. Cal tenir en compte que una part dels CFGM tenen una durada d'un sol any i, per tant, el primer curs és també aquell en què l'alumnat finalitza els estudis.

4 En el cas del batxillerat, les explotacions presentades en aquest document no inclouen els cursos 2016/2017 i 2017/2018 pel que fa a l'abandonament total i a 2n curs. Això es deu a l'elevat percentatge d'alumnat amb valors perduts a la variable de nota mitjana que permet determinar l'alumnat que s'ha graduat i, per tant, no es computa com a abandonament.

Gràfic 3. Taxa d'abandonament a CFGM 2016/2017 - 2022/2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

En definitiva, els indicadors d'abandonament per al conjunt de l'alumnat de 4t d'ESO, batxillerat i CFGM apunten a una situació d'estancament, a excepció de l'inici de la sèrie en el cas dels CFGM. Per tant, els darrers set cursos escolars disponibles mostren un cert nivell de cronificació de l'abandonament que es produeix en la transició cap a l'educació secundària postobligatòria, al batxillerat i als CFGM.

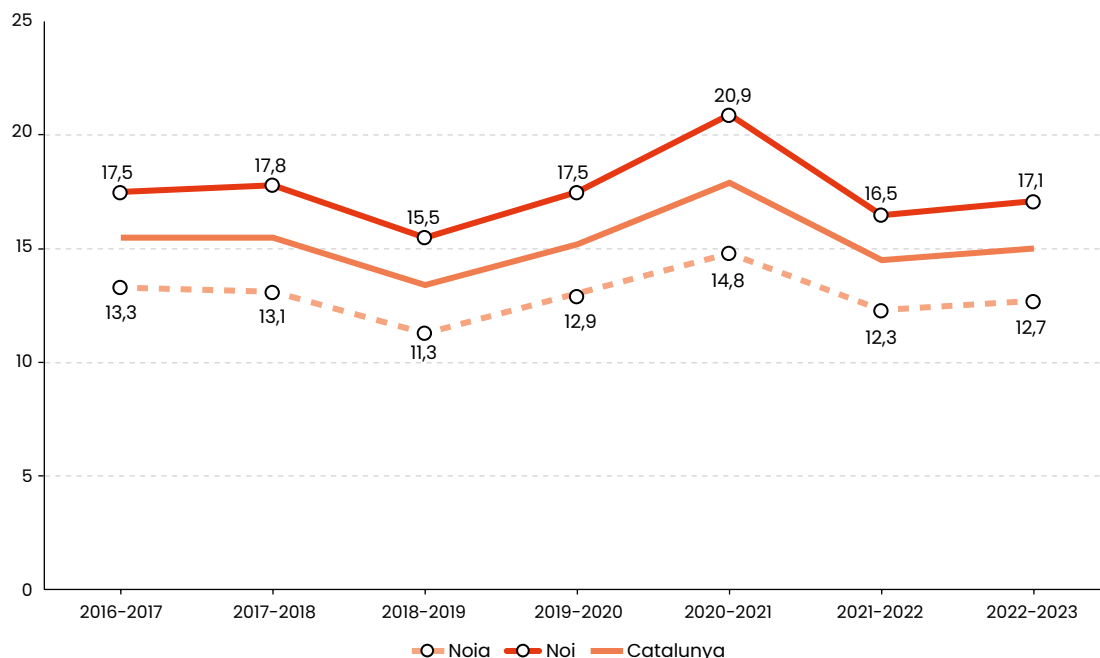
Les desigualtats en l'abandonament a l'educació obligatòria i postobligatòria

Com s'apuntava a la introducció, més enllà del percentatge d'alumnat que abandona els estudis, un element fonamental a l'hora de dissenyar polítiques i intervencions capaces de revertir els actuals nivells d'abandonament són les desigualtats sociodemogràfiques vinculades a aquest fenomen. En aquest apartat s'analitzen les diferències en el percentatge d'abandonament segons sexe, nacionalitat i condició NESE.

Les desigualtats segons sexe

En el cas de 4t d'ESO, el percentatge d'abandonament dels nois és entre 1,3 i 1,4 vegades superior al de les noies, una diferència que s'ha mantingut estable al llarg de tot el període (Gràfic 4). Per tant, les dades apunten a una cronificació en el percentatge d'abandonament que assenyalàvem a l'apartat anterior i que afecta tant els nois com les noies. Tot i això, en el cas de l'augment del percentatge d'abandonament al curs 2020/2021, s'observa que l'increment és lleugerament superior en el cas dels nois. En aquest sentit, seria raonable afirmar que els efectes posteriors a la pandèmia podrien haver estat superiors en els nois que en les noies pel que fa a la continuïtat dels estudis.

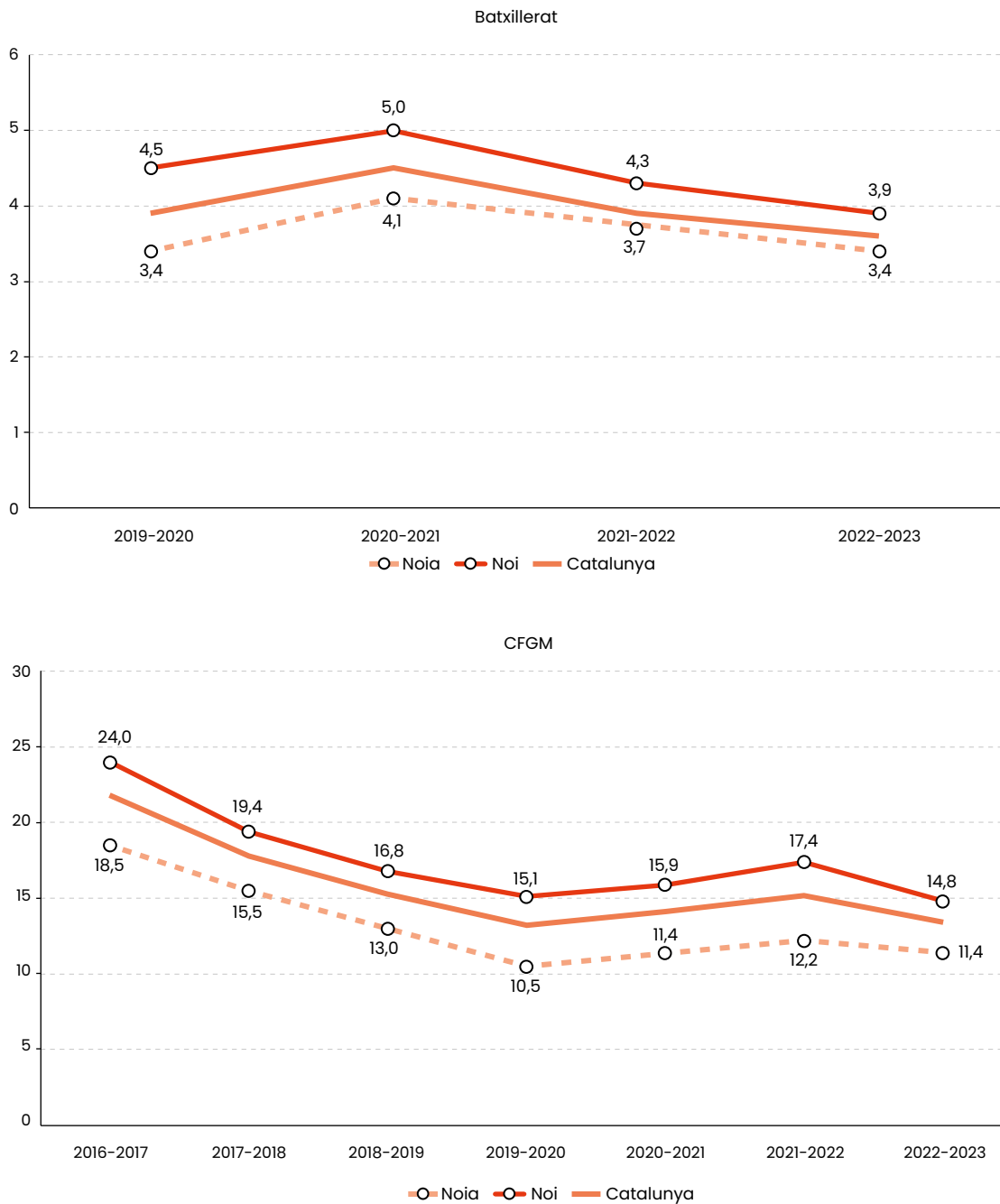
Gràfic 4. Percentatge d'abandonament a 4t d'ESO segons sexe, 2016/2017 - 2022/2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

Al batxillerat les diferències en l'abandonament segons sexe són lleugerament més reduïdes que a l'ESO (Gràfic 5), i s'han escurçat els darrers anys. Al llarg del període, els nois presenten taxes d'abandonament entre 1,1 i 1,2 vegades superiors a les de les noies. En canvi, als CFGM el diferencial segons sexe és similar al de l'ESO, amb una taxa d'abandonament dels nois entre 1,3 i 1,4 vegades superior a la de les noies. A més, tot i la reducció de l'abandonament que s'observa entre 2016/2017 i 2019/2020, les diferències segons sexe s'han mantingut pràcticament estables.

Gràfic 5. Percentatge d'abandonament a batxillerat i CFGM segons sexe, 2019/2020 - 2022/2023

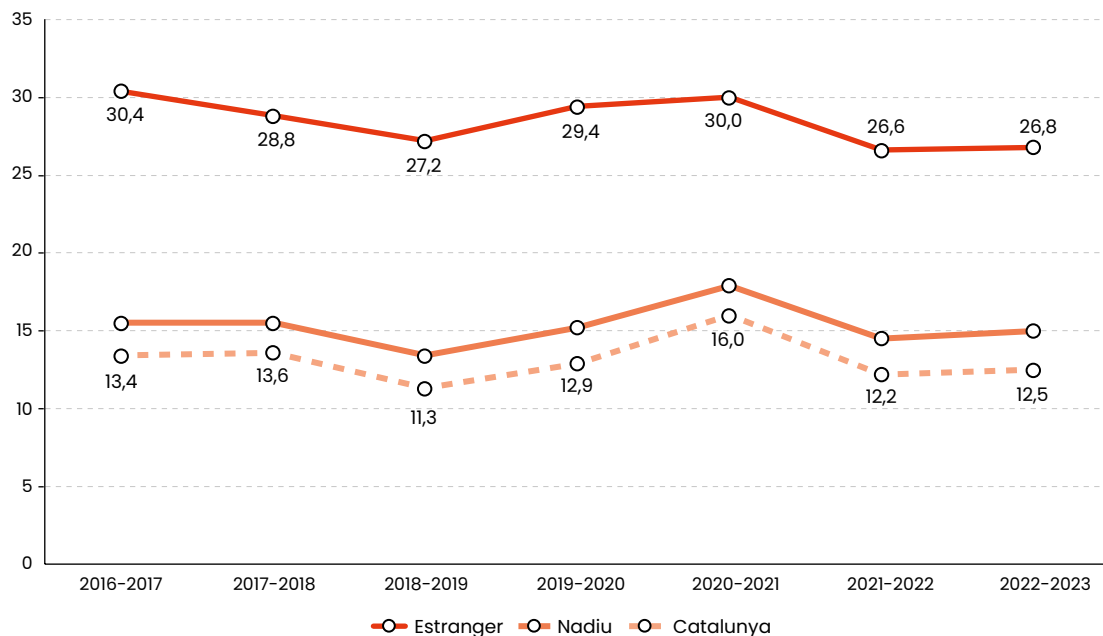

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

Les desigualtats segons nacionalitat

En el cas de la nacionalitat s'observen diferències molt acusades als tres nivells educatius. A 4t d'ESO (Gràfic 6), el percentatge d'abandonament de l'alumnat nadiu és sempre lleugerament inferior a la mitjana de Catalunya, mentre que en el cas de l'alumnat de nacionalitat estrangera⁵ se situa molt per sobre. Tot i que la diferència entre alumnat segons nacionalitat ha fluctuat lleugerament al llarg del període, de mitjana, **l'alumnat de nacionalitat estrangera presenta una taxa d'abandonament a 4t d'ESO 2,2 vegades superior a la de l'alumnat nadiu**. Un fet que cal assenyalar és que l'augment de l'abandonament que s'observava al curs 2020/2021 va tenir un major efecte entre els nadius que entre l'alumnat de nacionalitat estrangera. Això s'explica, en part, per l'elevat nivell d'abandonament del qual partien els alumnes estrangers. Amb tot, **les diferències entre nadius i estrangers s'han cronificat entre els cursos 2016/2017 i 2022/2023, sense que s'observi una reducció significativa del diferencial**.

Gràfic 6. Percentatge d'abandonament a 4t d'ESO segons nacionalitat, 2016/2017 - 2022/2023

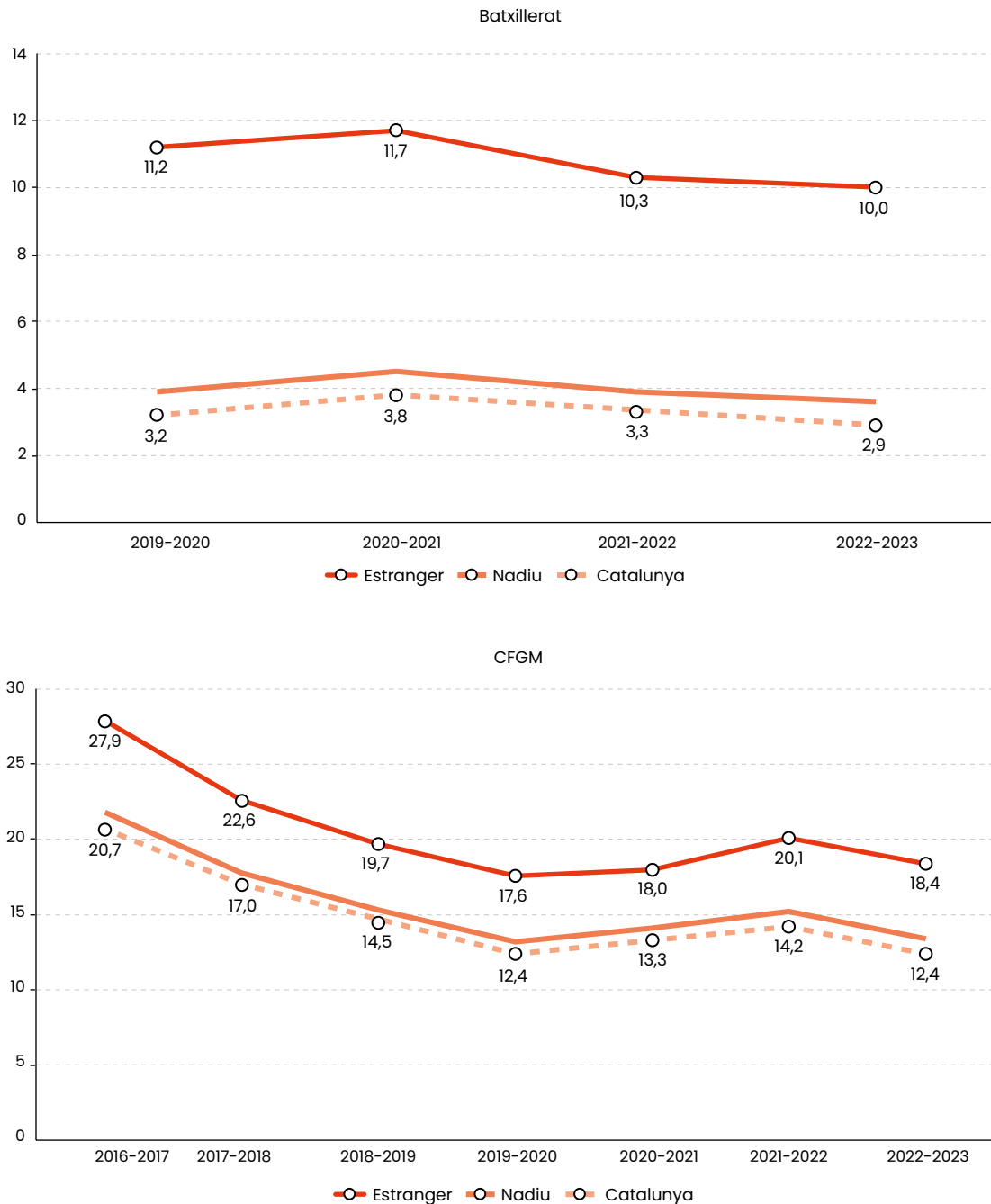

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

Al batxillerat, l'alumnat de nacionalitat estrangera presenta una taxa d'abandonament al voltant de 3,2 vegades superior a la de l'alumnat nadiu (Gràfic 7), una diferència que s'ha mantingut relativament estable en tots els cursos escolars. En canvi, **als CFGM aquestes diferències són molt més reduïdes, l'abandonament de l'alumnat de nacionalitat estrangera és 1,4 vegades superior al de l'alumnat nadiu**. Tot i això, la reducció en l'abandonament que s'observa en aquesta opció formativa entre 2016/2017 i 2019/2020 no ha afectat de manera significativa les diferències entre alumnat nadiu i de nacionalitat estrangera.

.....
 5 Tot i que es van estimar els indicadors per a l'alumnat amb nacionalitat estrangera de països de baix i mitjà ingrés, tant els valors com les tendències són molt similars a les del conjunt de l'alumnat estranger. Per aquesta raó, els gràfics només mostren els indicadors per al conjunt de l'alumnat de nacionalitat estrangera.

Gràfic 7. Percentatge d'abandonament a batxillerat i CFGM segons nacionalitat, 2019/2020 - 2022/2023

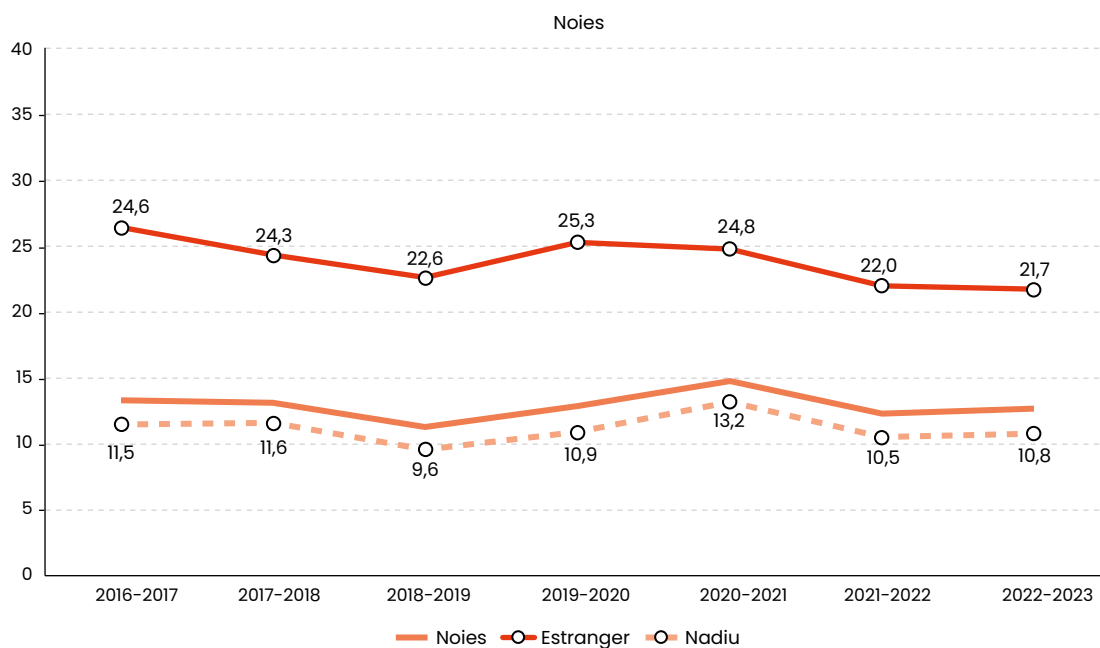
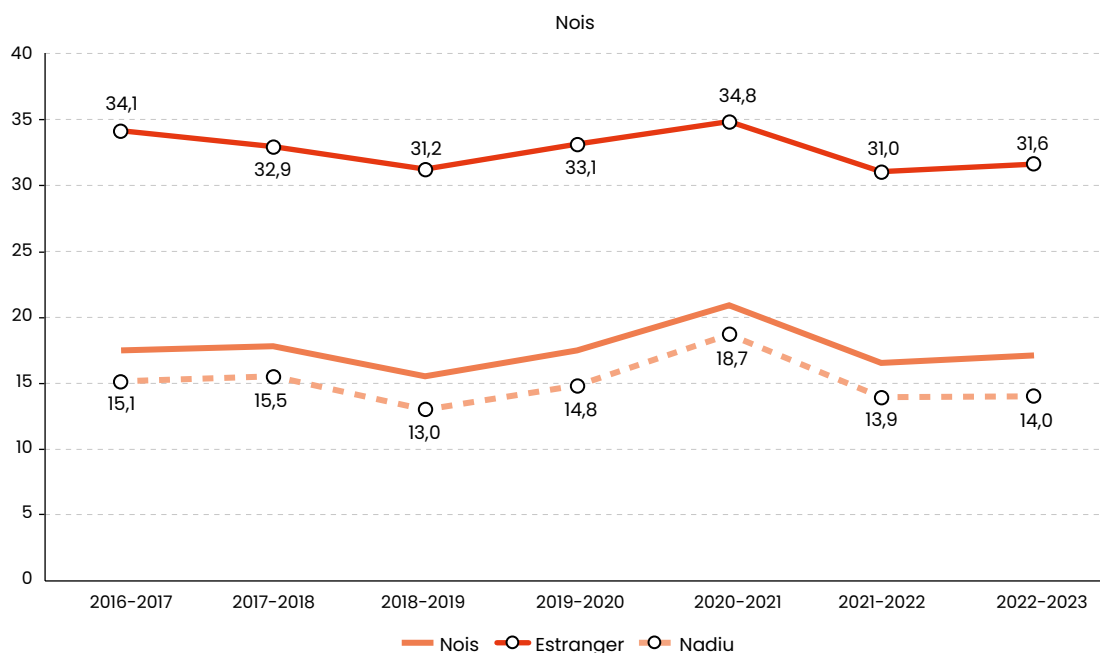
Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

Les desigualtats segons sexe i nacionalitat

Com assenyalàvem als informes anteriors, una qüestió d'especial interès des del punt de vista de la política pública és la relació entre l'abandonament escolar i la intersecció entre sexe i nacionalitat. Per exemple, a 4t d'ESO (Gràfic 8) s'observa com les noies de nacionalitat estrangera no només presenten percentatges d'abandonament molt superiors als de les seves companyes nadiues, sinó que aquests percentatges són més propers als dels nois de nacionalitat estrangera que als de les companyes nadiues. Mentre que el percentatge d'abandonament de les noies estrangeres és més de 2 vegades

superior al de les nadiues, en el cas dels nois estrangers la diferència és només d'entre 1,3 i 1,4 vegades. Això indica que el desavantatge en termes d'abandonament escolar de l'alumnat de nacionalitat estrangera és molt similar entre nois i noies.

Gràfic 8. Percentatge d'abandonament a 4t d'ESO segons sexe i nacionalitat, 2016/2017 - 2022/2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

Un patró molt similar s'identifica al batxillerat (Gràfic 9) en què, de nou, la diferència entre el percentatge d'abandonament de noies de nacionalitat estrangera i el de les nascudes al país és molt àmplia, més de 3 vegades. De fet, el percentatge d'abandonament de les noies estrangeres és molt més proper al dels nois de nacionalitat estrangera que al de les seves companyes nadiues. Per tant, en aquest cas l'avantatge de les noies respecte dels nois en termes d'abandonament gairebé desapareix quan es tracta d'alumnat de nacionalitat estrangera.

En el cas dels CFGM, l'abandonament de les noies de nacionalitat estrangera és només d'1,4 vegades superior al de les noies nadiues. A més, els percentatges d'abandonament de les noies de nacionalitat estrangera se situen significativament per sota dels de nois també de nacionalitat estrangera. En el cas d'aquesta opció formativa, la intersecció entre sexe i nacionalitat no apunta, com en els dos casos anteriors, a un augment molt significatiu de l'abandonament de les noies estrangeres en comparació amb les seves companyes nadiues.

Gràfic 9. Percentatge d'abandonament a batxillerat i CFGM segons sexe i nacionalitat, 2016/2017 - 2022/2023

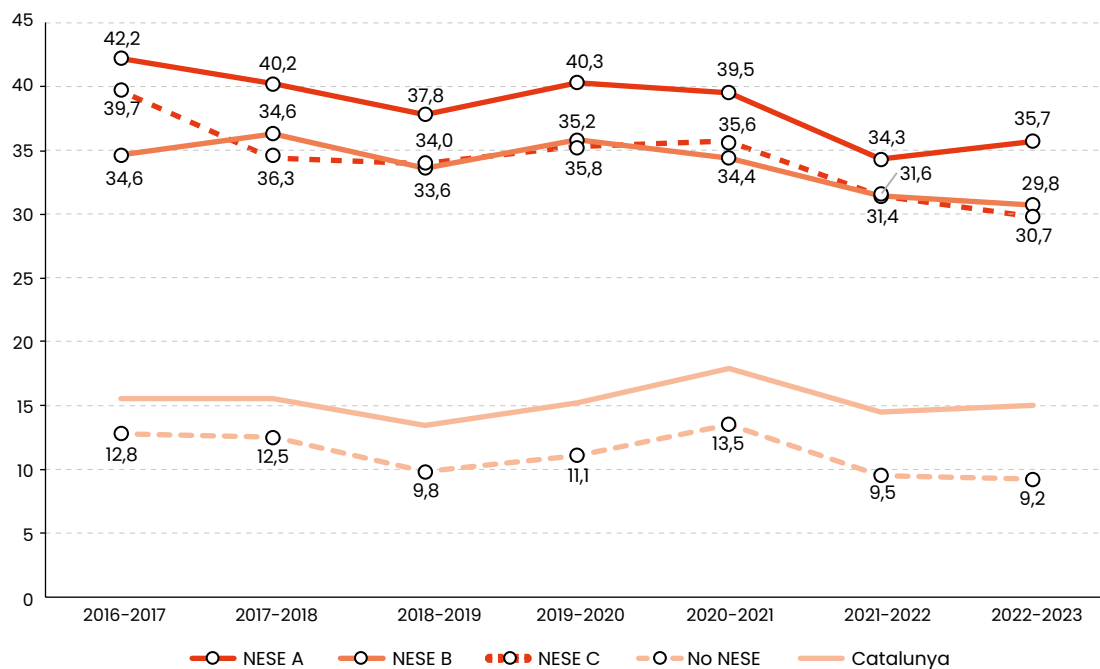

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

Les desigualtats segons condició NESE

Un darrer eix de desigualtat pel que fa a l'abandonament a l'educació secundària és la condició de Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE) de l'alumnat. **A 4t d'ESO, l'abandonament de l'alumnat amb condició NESE és molt superior al dels seus companys sense aquesta condició** (Gràfic 10). En el cas de l'alumnat amb necessitats educatives especials (NESE A), l'abandonament és 3,5 vegades superior al de l'alumnat sense condició NESE, mentre que per a l'alumnat NESE per raons socioeconòmiques (NESE B) o d'origen (NESE C) les diferències en l'abandonament respecte dels seus companys sense aquesta condició són 3 vegades superiors. **Més enllà de les diferències segons el tipus de condició NESE, les dades mostren que aquesta característica continua tenint una influència determinant en la probabilitat de no transitar directament des de l'ESO a l'educació secundària postobligatòria.** A més, cal destacar que les diferències entre l'abandonament de l'alumnat amb alguna condició NESE i el de la resta de l'alumnat s'han mantingut estables al llarg dels set cursos escolars analitzats, i fins i tot en alguns casos han augmentat lleugerament. Això apunta a una cronificació del desavantatge de l'alumnat amb condició NESE en la probabilitat de transitar cap a l'educació secundària postobligatòria respecte d'aquells alumnes sense aquesta condició.

Gràfic 10. Percentatge d'abandonament a 4t d'ESO segons condició NESE, 2016/2017 - 2022/2023

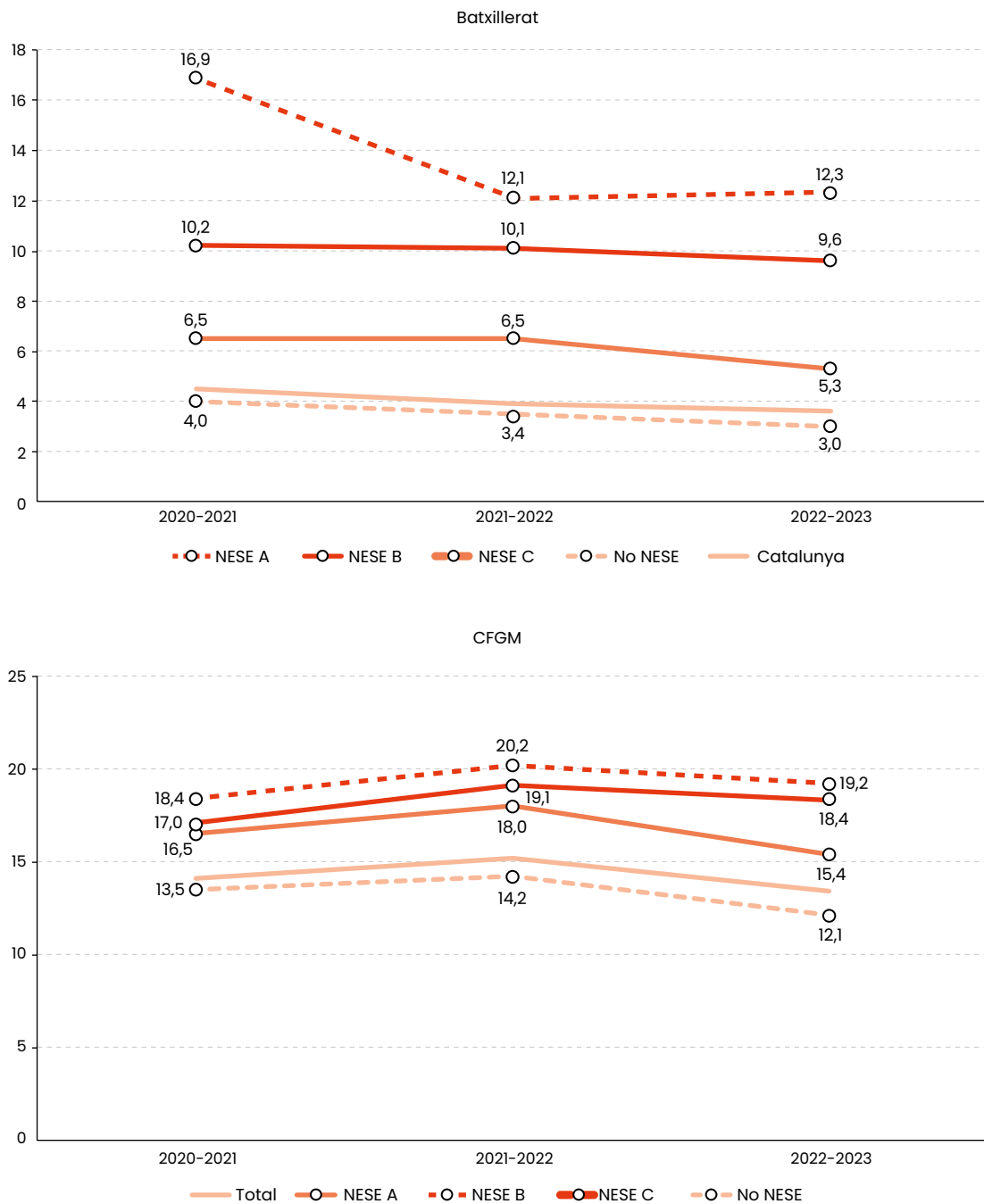
Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

La condició NESE influeix de manera diferent sobre la probabilitat d'abandonar quan es cursa batxillerat o CFGM (Gràfic 11)⁶ que a 4t d'ESO. **A batxillerat i CFGM, la major diferència respecte de l'alumnat sense aquesta condició és la de l'alumnat amb condició NESE per raons d'origen (NESE C) i per raons socioeconòmiques (NESE B).** En canvi, l'alumnat amb necessitats educatives especials (NESE A) presenta una diferència menor respecte dels seus companys sense aquesta condició que a 4t d'ESO. A més, en els tres casos les diferències en termes relatius són molt inferiors a les que s'observen a l'ESO. **Cal assenyalar que el menor efecte de la condició NESE sobre la probabilitat d'abandonar es pot explicar, com a mínim**

⁶ Com es mencionava a l'informe sobre l'abandonament a batxillerat i CFGM, les dades de registre mostren un percentatge molt baix respecte de l'alumnat amb condició NESE, per sota de l'1,5 %. En aquest cas, les dades presentades són el resultat d'un procés d'imputació de la condició NESE. És a dir, si un alumne tenia condició NESE a 4t d'ESO, aquesta es trasllada en el moment en què apareix matriculat a un ensenyament postobligatori. Per aquest motiu, només es mostren els darrers tres cursos escolars disponibles.

parcialment, pel fet que l'alumnat amb aquesta condició suposa un percentatge relativament reduït de la matrícula a l'educació secundària postobligatòria: al curs 2022/2023, un 9,5 % al batxillerat i un 18,2 % al CFGM. Aquest és un percentatge inferior al que representa aquest alumnat a 4t d'ESO (25 % al curs 2022/2023) i, per tant, una gran part de l'abandonament de l'alumnat amb condició NESE es produeix en la transició entre l'ESO i l'educació secundària postobligatòria.⁷

Gràfic 11. Percentatge d'abandonament a batxillerat i CFGM segons condició NESE, 2020/2021 - 2022-2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

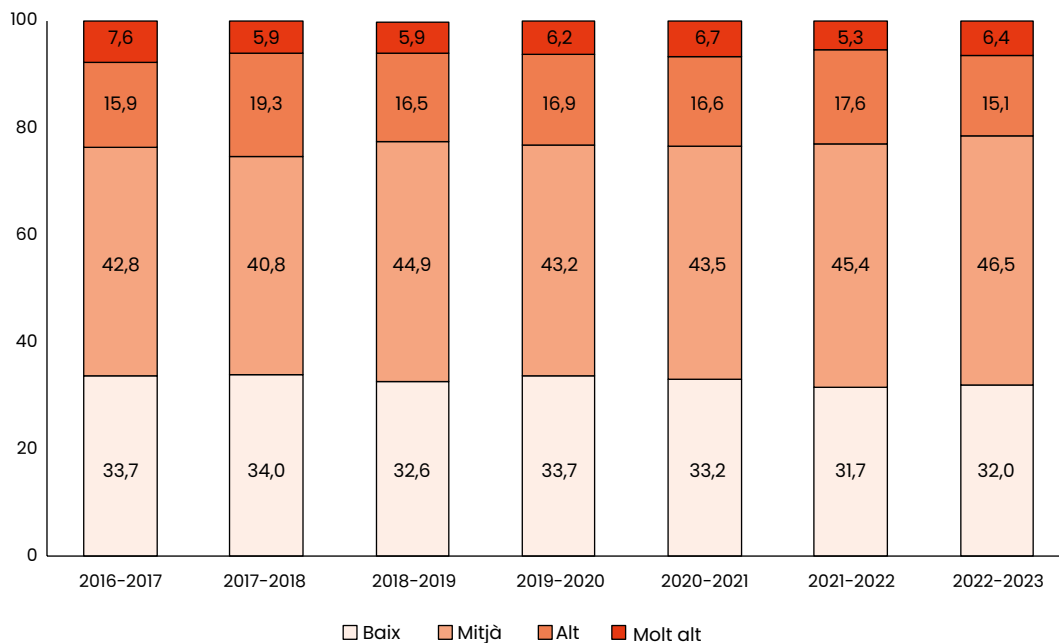
7 Cal assenyalar que gran part del diferencial entre l'ESO i l'educació secundària postobligatòria respecte de la matrícula d'alumnat amb condició NESE s'explica per la reducció del percentatge d'alumnat amb necessitats educatives especials (NESE A) als nivells postobligatoris.

Les dades presentades mostren com les desigualtats sociodemogràfiques vinculades a l'abandonament a l'educació secundària es troben cronificades, sense que s'observi una reducció significativa al llarg del període. En el cas dels CFGM, la reducció de l'abandonament que es va experimentar entre els cursos 2016/2017 i 2019/2020 no va comportar una reducció significativa de les diferències per sexe, nacionalitat o condició NESE de l'alumnat.

La distribució de l'abandonament a l'educació secundària obligatòria i postobligatòria per centres

Un darrer element a tenir en compte en l'anàlisi de l'abandonament a l'educació secundària és la seva prevalença per centres. El Gràfic 12 mostra com **la distribució dels centres de Catalunya segons el seu nivell d'abandonament⁸ a 4t d'ESO s'ha mantingut relativament estable entre els cursos 2016/2017 i 2023/2024**. Al voltant d'1 de cada 3 centres presenta nivells baixos d'abandonament, és a dir, percentatges iguals o inferiors al 10 %. En canvi, **entre un 21,5 % i un 25,2 % dels centres se situen en nivells d'abandonament alts o molt alts, percentatges d'abandonament superiors al 20 % i al 30 % respectivament**. Com ja assenyalàvem a l'informe sobre abandonament a 4t d'ESO de l'any 2023, **aquesta distribució mostra un cert nivell de polarització de l'abandonament per centres i, per tant, una distribució molt desigual d'aquest fenomen**.

Gràfic 12. Percentatge de centres segons nivell d'abandonament a 4t d'ESO 2016/2017 - 2022/2023

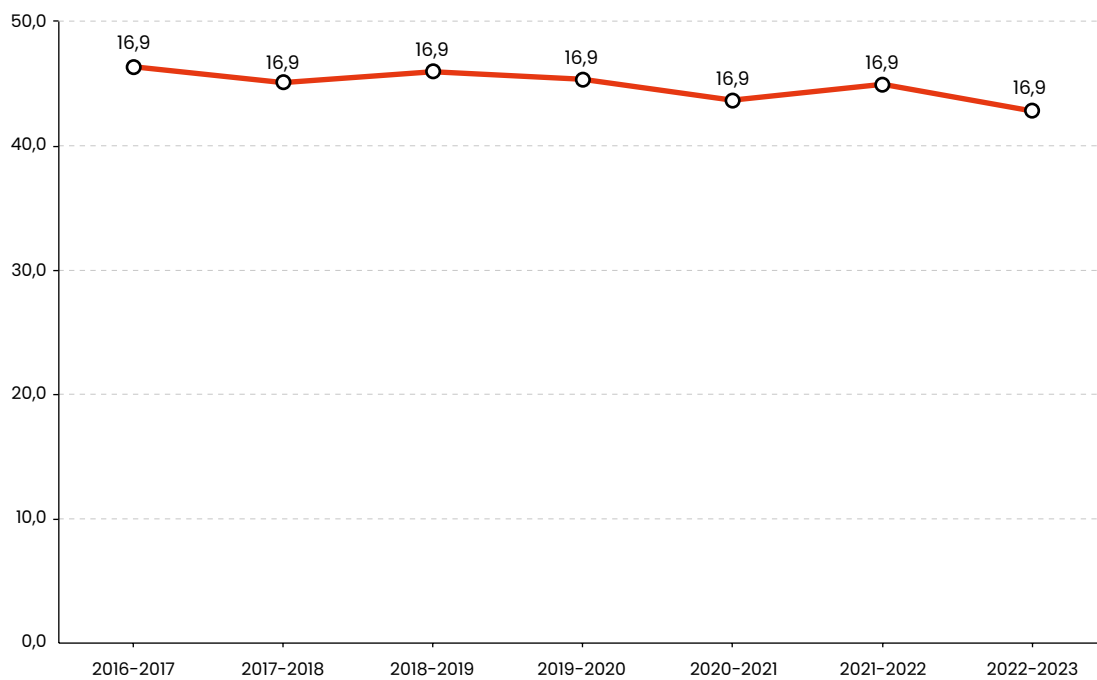

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

⁸ Els centres educatius s'han classificat en els diferents nivells d'abandonament en funció de com el seu percentatge d'abandonament es desvia de la mitjana de Catalunya a partir dels següents líndars: 1) Baix ($\leq -0,5$ desviacions estàndard); 2) Mitjà (entre $>-0,5$ i $\leq 0,5$ desviacions estàndard); 3) Alt (entre $>0,5$ i $\leq 1,5$ desviacions estàndard), 4) Molt alt ($>1,5$ desviacions estàndard).

De manera complementària, el nivell de polarització i segregació de l'abandonament a 4t d'ESO es pot mesurar a partir del percentatge d'alumnat que abandona que es concentra en el 25 % dels centres amb més abandonament (Gràfic 13), és a dir, aquells amb nivells alts o molt alts d'abandonament. El que s'observa és un patró molt estable al llarg del període, entre el 42,5 % i el 46,3 % de l'alumnat que abandona es trobava matriculat en el 25 % dels centres amb més abandonament. És a dir, **gairebé la meitat de l'abandonament a 4t d'ESO està concentrat en una quarta part dels centres de Catalunya, cosa que implica un elevat nivell de segregació de l'abandonament escolar.**

Gràfic 13. Percentatge d'alumnat que abandona a 4t d'ESO sobre el total d'abandonament al 25 % dels centres amb més abandonament a 4t d'ESO, 2016/2017 - 2022/2023

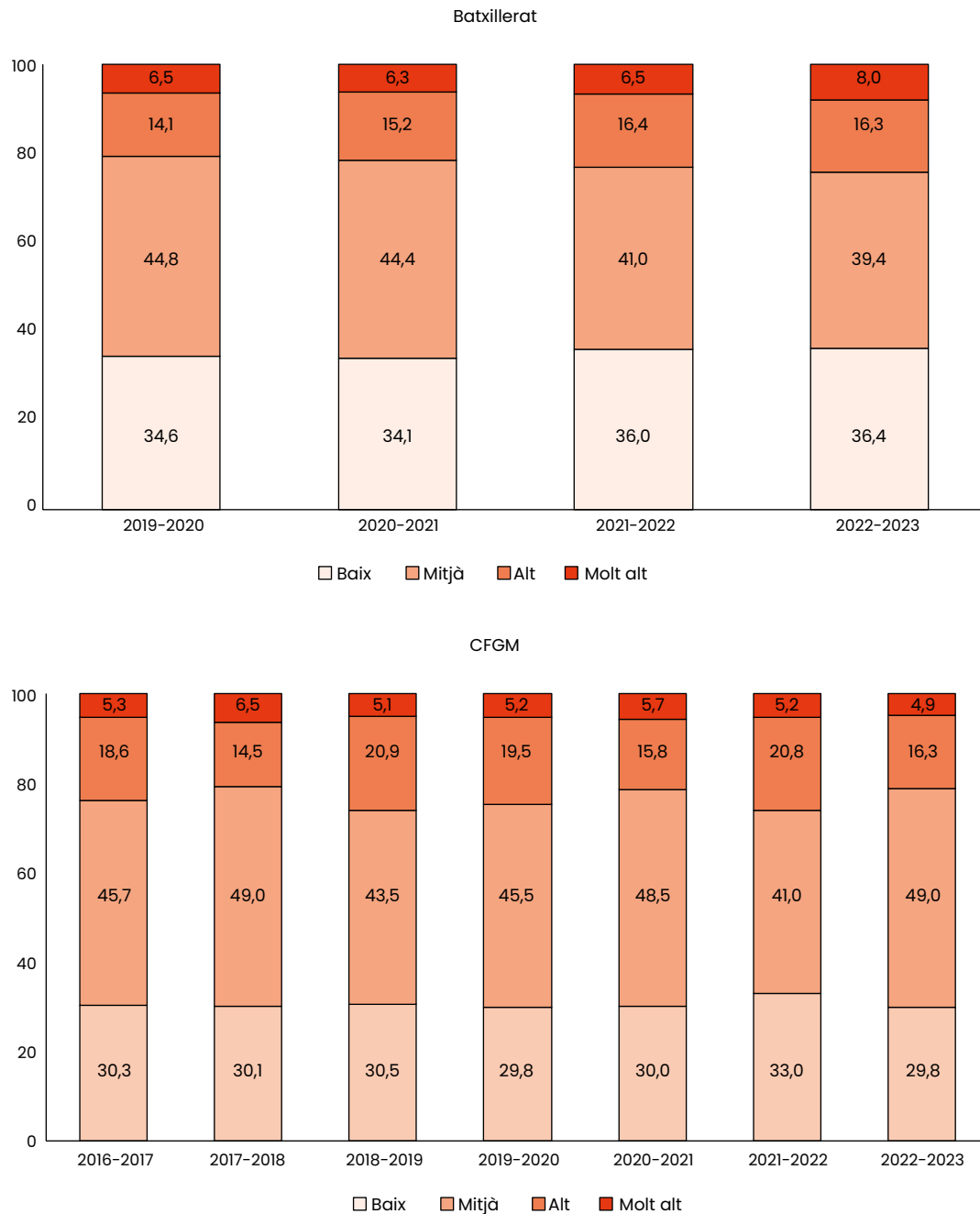

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

En el cas dels nivells d'abandonament per centre al batxillerat i els CFGM (Gràfic 14) s'observa un patró relativament similar a 4t d'ESO, però amb algunes variacions a cadascun d'aquests nivells educatius que convé assenyalar. En el cas del batxillerat, al voltant d'un 35 % dels centres presenta nivells d'abandonament baixos, és a dir, percentatges inferiors al 3 %. En canvi, **els centres que ofereixen batxillerat amb nivells alts o molt alts representen entre un 20 % i un 25 %, una distribució que s'ha mantingut relativament estable al llarg de tot el període.** En aquest cas, els centres amb nivells alts o molt alts tenen percentatges d'abandonament superiors al 9 %, és a dir, molt per sobre de la mitjana per al conjunt de Catalunya. De nou, en el cas del batxillerat també s'observa un elevat nivell de polarització entre centres pel que fa a la distribució de l'abandonament.

Als CFGM, el percentatge de centres amb nivells d'abandonament baix s'ha mantingut estable i se situa lleugerament per sota del batxillerat, amb una mitjana del 30 % al llarg del període. **En canvi, la proporció de centres amb nivells alts i molt alts ha fluctuat al llarg del període entre un 21 % i un 26 %, sense que s'observi una tendència clara de reducció o augment.** Més enllà d'aquesta variació, de nou, el nivell de polarització de l'abandonament a CFGM, tot i que inferior al batxillerat, és també elevat.

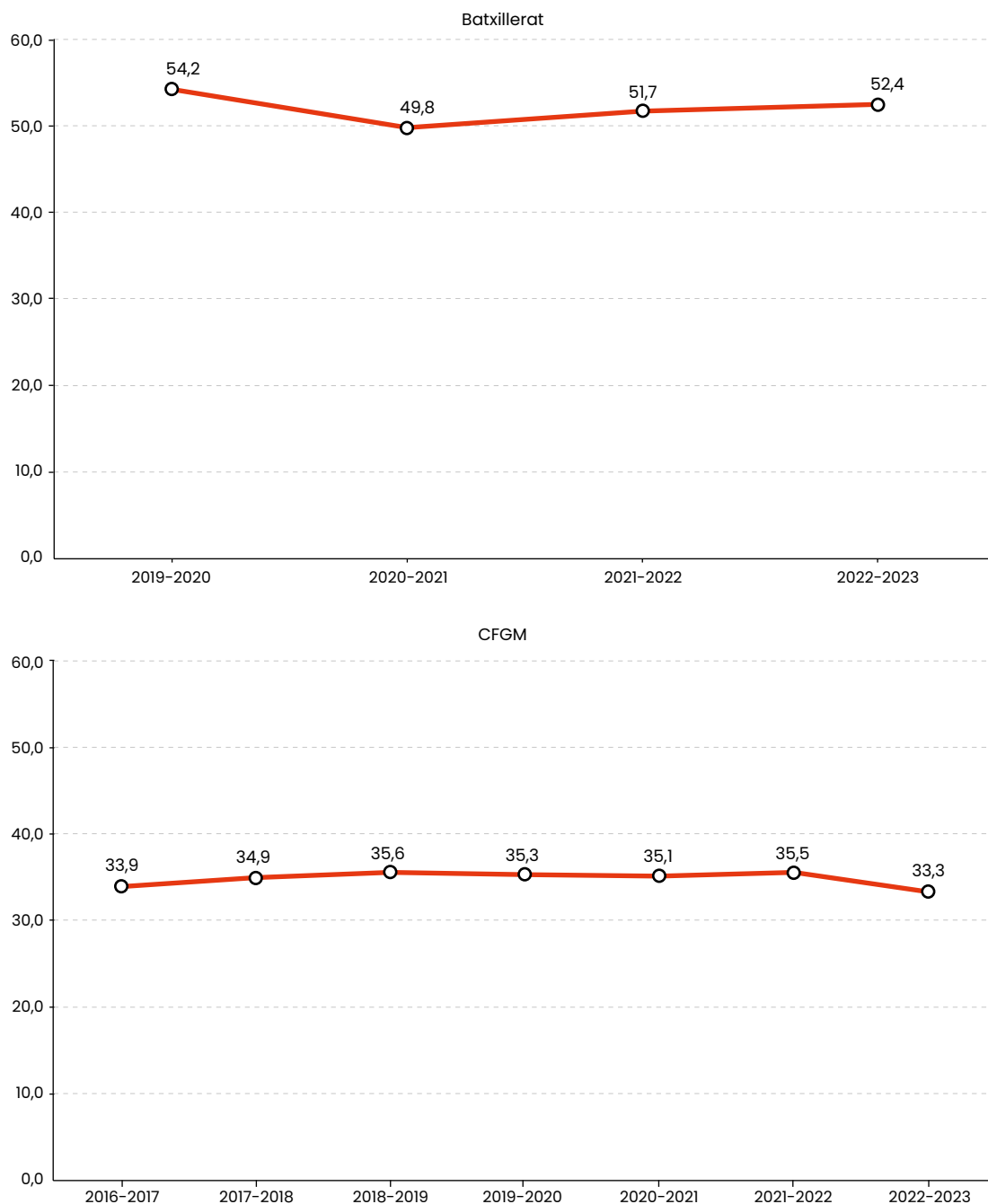
Gràfic 14. Percentatge de centres segons nivell d'abandonament a batxillerat i CFGM 2016/2017 - 2022/2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

Si s'analitza el percentatge d'alumnat que abandona a batxillerat i CFGM al 25 % dels centres amb més abandonament (Gràfic 15) s'observen patrons molt diferents per cadascun dels dos nivells educatius. **En el cas del batxillerat hi ha una elevada concentració de l'alumnat que abandona a una quarta part dels centres. Tot i que els percentatges han variat, al llarg del període, al voltant del 50 % de l'alumnat que va abandonar es concentrava al 25 % dels centres amb més abandonament.** Aquesta és una distribució de l'abandonament per centres encara més desequilibrada que a 4t d'ESO. En el cas del CFGM, el nivell de concentració a determinats centres de l'alumnat que abandona és molt menys elevat. **Només al voltant del 35 % de l'abandonament a CFGM es concentra als centres amb més abandonament.**

Gràfic 15. Percentatge d'alumnat que abandona a batxillerat i CFGM sobre el total d'abandonament al 25 % dels centres amb més abandonament, 2016/2017 - 2022/2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

La concentració de l'abandonament a alguns centres, especialment a 4t d'ESO i batxillerat, és un aspecte especialment rellevant donada la cronificació de l'abandonament per al conjunt de Catalunya. El fet que l'abandonament es trobi molt desigualment distribuït entre centres pot ser un factor que dificulti la reducció dels actuals nivells d'abandonament. Més enllà que la concentració de l'abandonament en certs centres pot reduir l'efectivitat de les polítiques per reduir aquest fenomen, es corre el risc de generar una doble xarxa en què certs centres presenten nivells baixos d'abandonament, mentre que d'altres concentren gran part de l'abandonament de Catalunya.

Resum i conclusions

A continuació se sintetitzen els principals resultats de l'anàlisi:

- **L'abandonament escolar a l'educació secundària no s'ha reduït de manera significativa en els darrers anys.** Els percentatges d'abandonament a 4t d'ESO i a batxillerat s'han mantingut estancats al llarg de tot el període analitzat, a excepció de l'augment al curs 2020/2021, que es pot vincular als efectes postpandèmia. Als CFGM, després d'un període de reducció entre els cursos 2016/2017 i 2019/2020, els percentatges d'abandonament s'han mantingut també estables. Això és consistent amb el relatiu estancament de la taxa d'Abandonament Escolar Prematur (AEP) que s'observa a partir de l'any 2021, després d'un període de descens significatiu. Les dades mostren que en els darrers set anys s'ha produït un cert estancament de les taxes d'abandonament a tots els nivells i opcions formatives de l'educació secundària.
- **Les desigualtats sociodemogràfiques continuen sent un dels principals condicionants de l'abandonament i s'han cronificat en els darrers anys.** Les característiques sociodemogràfiques de l'alumnat són un factor fonamental a l'hora de determinar la probabilitat d'abandonar a l'educació secundària. L'anàlisi mostra com el fet de ser noi, tenir nacionalitat estrangera o tenir condició NESE multiplica les probabilitats d'abandonar, tant a 4t d'ESO com a l'educació secundària postobligatòria. Tot i això, cal assenyalar que els CFGM tendeixen a reproduir les desigualtats sociodemogràfiques respecte de l'abandonament en menor mesura que l'ESO i el batxillerat. En gran part, això es pot explicar pel fet que l'alumnat en situació de desavantatge representa un major percentatge de la matrícula total en aquest nivell educatiu que al batxillerat. A més, l'anàlisi longitudinal mostra una cronificació de les desigualtats sociodemogràfiques en l'abandonament a l'educació secundària, que s'han mantingut relativament estables al llarg de tot el període analitzat.
- **Les diferències sociodemogràfiques poden augmentar quan es té en compte l'efecte conjunt de les diferents característiques de l'alumnat.** La intersecció entre diferents variables sociodemogràfiques afecta directament la probabilitat d'abandonar els estudis. Un exemple d'això és el cas de les noies de nacionalitat estrangera. Quan es combinen totes dues característiques, en el cas de 4t d'ESO i batxillerat, aquestes noies se situen en nivells d'abandonament molt més semblants als dels seus companys estrangers que a les seves companyes nadiues. Més enllà de les mesures universals, les dades presentades demostren la necessitat de desenvolupar polítiques focalitzades que incloguin una aproximació interseccional a les desigualtats en l'abandonament escolar.
- **L'abandonament a l'educació secundària es troba fortament concentrat en determinats centres.** La distribució entre centres de l'abandonament a l'educació secundària postobligatòria es troba fortament polaritzada. Tant a 4t d'ESO com a batxillerat i als CFGM, entre un 30 i un 35 % dels centres tenen nivells d'abandonament per sota de la mitjana de Catalunya, mentre que entre el 20 % i el 25 % se situen significativament per sobre. La concentració de l'alumnat que abandona és especialment alta, al voltant del 50 % de l'alumnat que abandona es concentra al 25 % dels centres, a l'ESO i al batxillerat. A més, la polarització en els nivells d'abandonament per centre i en la concentració de l'alumnat que abandona en determinats centres s'ha mantingut estable entre els cursos 2016/2017 i 2022/2023, cosa que indica que el sistema educatiu no ha estat capaç de revertir la situació de segregació i concentració de l'abandonament escolar a l'educació secundària.

L'actualització dels indicadors inclosos en aquest document no mostra variacions rellevants respecte de les tendències que ja s'identificaven en els informes publicats el 2023 i el 2025. De fet, l'anàlisi presentada mostra que tant els percentatges d'abandonament com les desigualtats en termes sociodemogràfics i de distribució entre centres es mantenen estancats. Tot i que als CFGM es pot observar un cert descens de l'abandonament entre els cursos 2016/2017 i 2019/2020, en el període més recent la proporció d'alumnat que abandona els estudis s'ha mantingut estable.

Els informes publicats el 2023 i el 2025, així com l'Agenda de xoc contra l'abandonament escolar prematur a Catalunya publicada per la Fundació Bofill el 2024, contenen un seguit de recomanacions específiques de política pública. A continuació recollim els principals eixos que es destacaven en aquests documents i que continuen vigents especialment en un context en què el Departament d'Educació i Formació Professional es troba impulsant el «Pla d'acció contra l'abandonament escolar prematur»:

- **Millorar el sistema de recollida de dades i monitoratge.** El sistema de recollida de dades del Departament d'Educació i Formació Professional continua sent molt precari, amb problemes greus de qualitat i de consistència temporal. De fet, així es recull a l'annex del Pla de rescat 2026-2030 anunciat pel mateix departament el desembre passat. Disposar d'un bon sistema d'informació és una eina imprescindible per desenvolupar polítiques públiques per reduir l'abandonament. Els sistemes d'informació han de permetre elaborar una diagnosi acurada del fenomen, que permeti maximitzar l'eficàcia de les mesures implementades i la seva avaluació. També caldria que l'administració educativa elaborés un sistema d'indicadors que permeti fer seguiment de l'abandonament escolar, les desigualtats associades i la distribució d'aquest fenomen entre els centres educatius de Catalunya. De fet, el «Pla d'acció contra l'abandonament escolar prematur» presenta una diagnosi molt més superficial del que actualment permeten desenvolupar les dades disponibles. Tot i això, la millora en la recollida i processament de dades és una eina imprescindible no només en termes de diagnòstic inicial, sinó per al desenvolupament d'altres eixos d'acció del pla des d'una perspectiva basada en l'evidència (p. ex. lluita contra la segregació escolar, prevenció i seguiment de l'absentisme o impuls de la recerca, entre d'altres). Això implicaria no només millorar el sistema actualment existent, sinó complementar-lo amb l'encreuament de dades d'altres departaments i administracions com ara l'Agència Tributària, serveis socials, la Seguretat Social o el padró d'habitants. Aquesta informació socioeconòmica és imprescindible per poder desenvolupar sistemes de detecció del risc d'abandonament o desplegar un sistema de beques efectiu.
- **Afavorir la transició entre l'ESO i l'educació secundària postobligatòria.** Com hem assenyalat en informes previs, l'alumnat que transita directament des de l'ESO a l'educació secundària postobligatòria té una probabilitat més alta de no abandonar i d'acabar assolint, com a mínim, un títol de batxillerat o CFGM. Tot i aquesta evidència, el «Pla d'acció contra l'abandonament escolar prematur» no preveu en cap dels seus eixos (p. ex. orientació educativa) instruments amb l'objectiu de promoure les trajectòries lineals entre l'ESO i l'educació secundària postobligatòria. Cal destacar que aquest objectiu no és incompatible amb disposar de mesures que permetin flexibilitzar les trajectòries educatives. En aquest sentit, cal desenvolupar polítiques que permetin maximitzar el percentatge d'alumnat que transita a l'educació secundària postobligatòria després de finalitzar l'ESO. Mesures com la universalització real o l'obligatorietat de l'escolarització fins als 18 anys s'han mostrat efectives en altres contextos per afavorir la transició i reduir l'abandonament escolar. D'altra banda, com detallem en els següents punts, millorar la inclusivitat de l'educació secundària postobligatòria, establir un sistema de beques per a l'alumnat amb menys recursos, l'orientació individualitzada i flexible, el traspàs d'informació entre l'ESO i l'educació secundària postobligatòria, o sistemes de mentoratge són elements que poden contribuir de manera determinant a fomentar la transició directa entre l'ESO i l'educació secundària postobligatòria.
- **Enfortir l'acompanyament de l'alumnat NESE i reforçar la inclusivitat a l'educació secundària.** La condició NESE de l'alumnat és un dels principals eixos de desigualtat en la transició i finalització de l'educació secundària postobligatòria. A més, altres eixos de desigualtat, com la nacionalitat de l'alumne, es troben estretament vinculats a la condició NESE de l'alumnat, especialment per raons socioeconòmiques (NESE B) o d'origen (NESE C). En aquest sentit, accions d'acompanyament, orientació individualitzada i mentoratge que tinguin en compte tot l'alumnat, però de manera específica l'alumnat NESE, han de permetre reduir la bretxa d'aquest alumnat. En el cas de l'alumnat amb necessitats educatives especials (NESE A) es requereix un desplegament més efectiu del Decret d'Inclusió 2017 a l'educació obligatòria, i especialment als ensenyaments postobligatoris. Per exemple, un ús més intensiu de les mesures i dels suports addicionals o intensius previstos al decret d'inclusió (p. ex., els plans individualitzats) al batxillerat i als CFGM podria incrementar de manera significativa la probabilitat que l'alumnat amb condició NESE finalitzi aquests estudis. Pel que fa a l'alumnat amb condició NESE per raons socioeconòmiques (tipus B) o d'origen (tipus C), les mesures d'acompanyament han de ser complementades per un sistema de beques que permeti reduir les barreres materials i de cost d'oportunitat de la continuïtat dels estudis i l'accés a l'educació secundària postobligatòria. Tot i que el «Pla d'acció

contra l'abandonament escolar prematur» inclou un seguit de mesures per millorar la inclusivitat de l'educació secundària, cal que, més enllà de documents guia i formacions, es tingui en compte la necessitat d'augmentar els recursos materials i humans per tal de garantir la seva implementació real.

- **Desenvolupar programes d'intervenció específica als centres que concentren nivells més alts d'abandonament.** La concentració de l'abandonament en determinats centres és un element que debilita l'efectivitat de les mesures implementades per fer front a aquest fenomen. Tot i que el «Pla d'acció contra l'abandonament escolar prematur» inclou un eix sobre segregació escolar, en cap moment es preveuen accions específicament orientades als centres amb una major concentració d'alumnat que abandona. Tot i que aquesta concentració està estretament vinculada a la segregació escolar de l'alumnat socialment vulnerable, no necessàriament respon a les mateixes dinàmiques. És per això que, més enllà de continuar desplegant mesures contra la segregació escolar, cal establir programes d'intervenció específica als centres que concentren un major percentatge d'abandonament. Aquestes mesures inclouen la dotació de recursos i personal addicional d'orientació, dispositius d'acompanyament en la transició i continuïtat a l'educació secundària postobligatòria, la dotació de personal d'atenció educativa no docent (tècnics d'integració, educadors socials), programes de reforç personalitzat i aules d'acollida per a l'alumnat nouvingut amb recursos suficients.

Nota metodològica

L'abandonament a 4t d'ESO es calcula com el percentatge d'alumnes que, en un curs escolar, es troben matriculats a 4t d'ESO i que, en el curs posterior, no es troben matriculats a l'educació postobligatòria —batxillerat o CFGM— ni han repetit curs, sobre el total d'alumnat matriculat a 4t d'ESO el curs de referència. En el cas del batxillerat i CFGM s'aplica una definició molt similar. En el cas de l'alumnat que cursa 1r de batxillerat o de CFGM, l'indicador inclou qui no apareix matriculat en cap ensenyament el curs escolar posterior, no s'ha graduat —en el cas dels CFGM d'un any—, no repeteix i no ha canviat de modalitat formativa. També inclou aquells que, cursant 2n de batxillerat o d'un CFGM, no apareixen matriculats a cap ensenyament el curs següent i no consta com a graduat en els estudis que estava cursant.

Com assenyalàvem als informes publicats anteriorment, el càlcul de l'abandonament a partir de les dades censals de les quals disposa el Departament d'Educació i Formació Professional planteja un seguit de limitacions que cal tenir en compte a l'hora d'interpretar els indicadors presentats:

- En primer lloc, durant una bona part de la sèrie temporal analitzada, l'alumnat que cursa un Programa de Formació i Inserció (PFI) no es trobava inclòs en el Registre d'Alumnes de Catalunya (RALC). Per tant, l'alumnat que opta per aquests estudis després de 4t d'ESO es comptabilitza com a abandonament.
- En segon lloc, l'alumnat que es trasllada fora de Catalunya (a una altra comunitat autònoma o país), però que continua la seva trajectòria educativa també es comptabilitza com a abandonament.

Més enllà d'aquestes limitacions que ja es contemplaven en els informes anteriors, el Departament d'Educació i Formació Professional ha modificat el Registre d'Alumnes de Catalunya (RALC) respecte de peticions de dades realitzades anteriorment.⁹ Entre els cursos 2016/2017 i 2021/2022 el nombre d'alumnat que cursava 4t d'ESO ha augmentat lleugerament, i l'alumnat de CFGM i batxillerat s'ha reduït de manera significativa. Aquests canvis en els registres del Departament d'Educació i Formació Professional són els que expliquen l'increment de l'abandonament a 4t d'ESO respecte de dades publicades en informes anteriors. Tot i això, aquest canvi no afecta les conclusions dels informes anteriors, ja que les tendències derivades de les anàlisis es mantenen estables.

.....
 9 Les anàlisis presentades en aquest document, així com en informes anteriors, s'han realitzat a partir de les dades cedides pel Departament d'Educació i Formació Professional mitjançant el procediment d'accés a la informació estadística (INSTRUCCIÓ 4/2019). Tot i que una part important de les dades coincideix entre els informes publicats els anys 2023 i 2025 i el present document, per a cadascuna de les anàlisis el Departament d'Educació i Formació Professional ha requerit una nova sol·licitud d'accés.

 equitat.org
educació · recerca · acció